

Isotopen in Inheems-Romeinse crematieresten

Een opgraving uit 1984 staat bijna veertig jaar later weer in de belangstelling. In het dorpje Colmschate, ten oosten van Deventer, verzezen in de jaren '70 tal van nieuwbouwwijken. Tijdens het ongeveer dertig jaar durende bouwproces werden door amateurarcheologen vele waarnemingen verricht. Zo ontdekte de heer J. Stanlein in 1982 een inheems-romeins crematiegraf in een bouwput. Dit graf werd door hem opgenomen en gemeld, maar gaf verder geen aanleiding tot een veldonderzoek.

In 1984 ontdekte dezelfde verkenner meerdere crematies en vondsten in een serie net uitgegraven bouwputten, die honderd meter verder van de eerste vondst lagen. Toen duidelijk was geworden dat hier een Germaans grafveld lag, werd in allerijl een opgraving georganiseerd. Begravingen uit de Romeinse Tijd zijn zeldzaam in Overijssel. In een aantal grafkuilen is als bijgift Romeins aardewerk terechtgekomen.

Isotopen

Reden voor Maura de Coster, onderzoeker Isotope archeology aan de Universiteit van Amsterdam, om middels isotopenonderzoek na te gaan waar deze mensen vandaan komen. "Isotopenonderzoek op archeologische menselijke resten is een methode die ons in staat stelt informatie te verzamelen over mobiliteit en dieet van de onderzochte individuen", vertelt Maura. "Verschillende chemische elementen verschaffen verschillende informatie.

Strontium, zuurstof en zwavel geven inzicht in de locatie waar de personen leefden, terwijl koolstof en stikstof meer kunnen vertellen over het dieet van de bevolking. Deze chemische elementen worden via voeding in ons lichaam opgenomen. Het is dus van cruciaal belang om te weten waar de voeding vandaan kwam. In de Romeinse periode was er handel in voedsel over aanzienlijke afstanden, dus in sommige contexten moeten we extra voorzichtig zijn bij het interpreteren van mobiliteit: betrof het mobiliteit van mensen of van voedsel?"

Limes project

Maura onderzoekt de Colmschater crematieresten in het kader van het Limes project. "Vanuit verschillende perspectieven, zoals cultuurhistorisch, archeologisch, sociaal-geografisch en DNA, streven we ernaar een completer beeld van de Limes te krijgen en te begrijpen hoe deze grens precies functioneerde."

Maura de Coster bemonstert de crematieresten uit Colmschate

Hoe kan isotopen onderzoek daarbij helpen? “Isotopenonderzoek op menselijke resten biedt een nieuw perspectief op de Limes, omdat we voor het eerst de mobiliteit van mensen kunnen onderzoeken. Hoewel er al veel onderzoek is gedaan naar mobiliteit rondom de Limes, was dit tot nu toe gebaseerd op de mobiliteit van objecten. Door middel van isotopenonderzoek op menselijk botmateriaal kunnen we binnenkort ook echt inzicht krijgen in de mobiliteit van de mensen zelf.”

Colmschate ligt niet direct bij de Limes grens. Waarom worden deze crematieresten dan toch onderzocht? “We willen weten hoe ver de invloed van de grens reikte en hoe mobiliteit en levensstijl verschillen tussen verschillende soorten locaties, alsook het verschil tussen het noorden en zuiden van de Limes. Met name voor dat laatste argument is Colmschate een belangrijke locatie, omdat het door archeologen als een Germaans grafveld wordt beschouwd. Daarnaast is Colmschate ook zeer goed onderzocht en hebben we veel informatie, wat de uiteindelijke interpretatie alleen maar ten goede zal komen! “

Publiek

Een belangrijke focus van het project ligt op 'citizen science'. Maura: “Het publiek speelt een cruciale rol in ons onderzoek en we werken samen met diverse maatschappelijke en museale partners. Zo werken we samen met metaaldetectoren om isotopenonderzoek uit te voeren op hun artefacten. Binnenkort gaat ook het Heel Heerlen Graaft-project van start, waarbij we samen met de inwoners van Heerlen mini-opgravingen zullen uitvoeren in tuinen en openbare ruimtes.”

Maura de Coster is onderzoeker Isotope archeology aan de Universiteit van Amsterdam en betrokken bij het Limes project. Meer informatie over het project is te vinden op <https://c-limes.nl/> en <https://kennis.cultureelerfgoed.nl/index.php/Isotopenonderzoek>

Bron tekst: M. de Coster, Het Zandeilandenrijk van Overijssel-B.J. Groenewoudt, R.M. van Heeringen, G.H. Scheepstra